

دیدار لـگـگـ سامان کـریم وـرگـگـی کارـکـانی (ئورھان پاموک)

سامان کـریم:

“پاموک پـی وتم بـ شانازیـو دـم بـ سلـمانی و زـر ئارـزوو
دـکـم ببینم”...

لـ دونیای موزیکـو بـ (وـرگـگـان) ی ئـدـبی، پیاوـک هـمن و ئارام
وـک نـتـو ئاوازی ژـی گیتارـکـی، ئـو ساـانـکـ ئارـزووی ئـدـبی
تورکی دـکـات، ئـستا وـک وـرگـگـی کارـکـانی (ئورھان پاموک)
دـناسـرت، بـگومان ئـو پیاوـ (سامان کـریم)، من بـ زیاتر
ئاشنا بوون بـ یـکـترناسینی ئـو (پاموک) ئـم دیدارـم لـگـگـدا
سازدا.

سازدانی شاخـوان سدیق

.....

1/ لـ دونیادا وـرگـگـان وـک هـمووکارـکی دیکـ پیشـی، واتـ
ئـوکـسانـی کـ کارـی وـرگـگـانـدـکـن کـ سانـی تایبـتمـندن لـو
بوارـداو شارـزایی بـماو یاساکانی وـرگـگـانـن، چـن بوو ئـو کـ
خـتان موزیکـ سیانن بیرتان لـکارـی وـرگـگـانـکردـو؟ ئـم هـستـ
هـستکردن بوو بـ پـویستی کارـکـ بـ کتـبخانـی کوردی یان تـنها
خـزی تایبـتی خـتان بوو؟

سامان کـریم/ پـشـکی دـمـوت ئـو بـم کـ بوارـی وـرگـگـان وـک
بوارـی موزیکـ تـنها خـون و خـزـکی تایبـتی خـم. وـک شارـزایی لـ
بوارـی وـرگـگـانـشدا، زـر نمونـ هـی کـ کـسـک هـم مـسیقی بـت هـم
وـرگـگـ یاخود لـگـگـ ئـو دا کـ ئـکتـری سینـما، شانـی نووسـرو
وـرگـگـیش، هـتا بـ نیسبت پاموکیـش وـ کاتـک زانی موزیسیا نم زـری
پـخـشبوو. پـدـچـت ئـم لـ ووـاتی ئـم دا کـ مـک نامـ بـت هـر وـک
چـن هـموو شـک بـ نامـ دـبـینـرت، بـم نامـ بـ تـوانینی من
موسیقیـک دـبـت ئاگاداری ئـدـبیاتی دنیا بـت، نووسـرـک دـبـت
ئاگاداری ئـپـرا، ستاییلـکانی موزیک، سینـما، شانـ، بوارـی
وـنـکـشان، پـیکـرتاشی بـت. بـ دـنیایی ئـم بـ پـچـوانـشـو بـ

وښکړه کړه چې ما کار کړه هتد... د بېت بې و شوه بېت، هېچ نه بېت ته وانه من بې و شوه بې بې. هېکاري ئېم بې نېسېت من و دوو خا، بېکېمېان بوار کړې خې پې د وېمې ند د کړېت. دوو مېشيان کړ زړه گرنگ، مړه تېرې ند لې توانايدا بېت د بېت خې د وېمې ند بکات بې ئې وې زياتر ژيان بې وونې بېنېت. ئېم جگ لې وې کړ لې سړدېمې ژيان کړنمدا لې ئېستانونې بې نمونې هېنډک کاري ئې غوز ئاتې، جې مال سورېيا، جان يوجېلم د خوند و وړيانگې ابون، لې کاتېکدا کړ خېان هېم نووسر، هېم شاعير هېم وړگېکې باشيشن، چې ند سړچاوې کيشيان هې بې لې بارې بوارې وړگې ان وې، کړ سړنجيان اېکې شابووم. ياخود نېرقالې نووسر، شاعيرې فېنېنې کړ لې خېدا وښکړه کيشيش بوو.

پ2/ ئاستا لـكوردستان لـشاوی وـرگـان هـیـ، بـجـرـك هـركـس
كـمـك لـ زمانـك دـزانـت دـست بـو پـرسـیـه دـكـات بـ سانسـر، تا
چـند پـتان وایـ بـ وـرگـان پـویستـ كـسی وـرگـان شارـزایی باشی
وردـكاری هـردوو زمانـی نوسراو وـرگـان دراو بـت؟ وـرگـانـی حرفی چ
جیاوازیـکی لـگـان وـرگـانـی گشتیدا هـیـ؟

سامان کڍريم / له هـ موو بوار ټکدا کاری باش، جوان خـی پيشان ددات. به تـوانينی من ئـگړ کـسـک لـهـ ر دوو زمانـه کـدا توانايـکی باشي نه بهت ددکه ووتـ ناو گړـکو در يـک، گـڅا وکـوه کـ نـک پاش زمانـه کيتـر به کو هر لـ ساتي وـرگـ انيـ وه هـ ست به قورسا يـک دکات که نایتوانـت. له بر ئـ وه مرفـ به گشتی له هـ موو بوار ټکدا دهـ بت بزانهـ چي دکات، چن دکات، ئـ نجاميشي چي دهـ بت. به در له وـش من دـخـشم که کار کانم ناو ندي ئـ ندـش چاپ، به اويا ن دکاتهـ و چونکه هم بهـ نز هـ ژار مـ جيد خوـندـری کی زـر باش، هم ستافـکی زـر باشيان هـ ی که جـی متما نـن. لهـ و سوپاسی ناو ندي ئـ ندـش دکـم. سـر ای ئـ مانـش خوـندـری باش دتوانـت به یار لهـ سر باشي، جوانی کاری ئـ دبی بدات.

پ3/ د...ن و...رگ...ان “دوبار...نوسیندووی دق... ل... لایان ک...سی و...رگ...و” یان “ و...رگ...، نوس...ری دوو...می دق...” ئ...م... تا چ...ند ...است، ب... و...رگ...ان تا چ...ند ک...سی و...رگ... ئازاد... ل... دوبار... بنیاتنا...و دا...شتن...وای زمانی ...مان...ک...، یان ب... پ...چ...وان...و د...ب...ت ک...سی و...رگ... پاب...ندب...ت ب... ناو...ر...ک و زمانی ...مان...ک...و و...ک خ...ی؟

سامان کٲریم / دٲٲت وٲرگڻ هٲم یا بٲندٲت بٲ ناوٲٲکی

[illegible]

پ4/ ئۇ دە بى توركى ئۇ دە بىكى گۈرۈ و فراوان و جدي، بىم لام لاي ئۇم
تۇنھا چۇند كى سىكى كىم لى ئۇ دىبىنى تورك ناسراون، تى بى لى ناو
ئۇ و ئۇ دىبىن دا دەستت بى (پاموك) بردى؟ ئۇ وى لى ئۇ دە بىياتى
پاموكدا سىرنجى تى ئاكىشاو لى سىرۈ تاو تا ئۇ ستا چى؟

سامان کڙيم/ نزيکي بيست سا ل ل تورکيا، ل ل شاري ئيستانبول، سرد م کيش ل ل ع نق ل ل ژيام. ئ د بياتي تورکي ب استي ز ل ر قو، تا کو ئ ستاش ل ل گ ش کردندا ي. ن ل پاموک بگر ز ل ر ل شاکاري نووس ل ل کاني تورکيام خو ن د ت و، س رنجيان ل اک شاووم، ب مام ب لاي من و پاموک جياواز تر ل ل نووس ل ل کاني تر، ئ م د گ ت و ب ئ و ي ک پاموک ه ل ل س ر د م م ن د ا ي ي و خو ن ل ر کي ز ل ر باشبو، ل ل گ ئ و شدا ز ل ر ب ق و ي س ر ق ا ي ت گ ي ش ت ن ي نووس ل ل کاني پ ش خ ي، س ر د م م خ ي بوو ب نمون ي حيا ک مال، ئ حم د ح مدي تانپنار، ئ غوز ئ اتاي، ئ حم د ا سيم ه ت د و ات شار زاي ي کي باشي ه ي ه م ل ل م ژووي ئ د بياتي ل ل ژرئا وادا ه م ل ل م ژووي ئ د بياتي تورکيدا ب تاي ب ت و ژ ه م ات ب گشتي، ئ م ش واي ک ردو و ک پاموک ب شايي ناو ئ م دوو ئ د بياتي بد ز ت و، ب ش واز ل کي نوو بنووس ت. ب چي د ستم ب پاموک برد؟ ل ل س ر داخوازي ب ب و ب ري ناو ندي ئ ن د ش ب ب ز ه ژار م جيد، داوای ل ل کردم ک کار کاني پاموک و ر بگ م، ب د ن ي ياي و ل ب ي ب ماو ي بيست سا ي کتر بناسين، ل ل ک داوای کار کي ل ل کردم ک ز ل ل زوو و بيرم ل ل ک رد يو و. ژيان!

پ5/ خوئے را نی بـرہـمـکـا نی پاموئ باس لـ چیر کی چو زمانی قورس و

فَزای ئا زو لَ به ره مَکانی پاموکدا دَکن، تا چَند ئَمَم است؟
نایا به وِ رگَگان و گواستند وئی ئَمم ئا زیان کارِک هَندی تر
به تَ قورستر ناکات؟

سامان کَریم / کارِکانی پاموک لَ چَند خا کدا هاوبَشن، به نمونَ
لَ باسکردنی مَژووی هَ رشتِک بهت لَ کارِکانیدا واتَ به ردِوام لَ
ناو گَگان و کانیدا تیشک دَ خاتَ سَر مَژووی هَ ندِک بابَ، به
لَ تورکیش باس دَ کرِت کَ کَمَک ئا زَ، به مَم به نیسبَت مندِو
ئَو ئا زیی نیی، به کَو دَ بهت زَر به سَلیقَ و کارِکانی
بخو نرَنتَ و، چونکَ لَ کارِکانی پاموکدا، لَ گَگان و کانیدا
هارم نیی تَکی زَر به هَ ز هَ ی. دَ مَ وِ ت لَ سَر بواری موزیک
نمونَ یَک بدَم کَ گونجاو بهت به زیاتر تَ گَیشتن لَم بابَ تَ: ئَو
موزیکانی لَ ژَه تادا پَسَند دَ کرِت و ئاسانن به گو گرتن،
ئَگَر لَ یان ووردبیتَ و هارم نیی تَکی به هَ زیان تَدا نیی، واتَ
یَک میلَ دی یاخود لَ دوو میلَ دی تَ پَ نابن. به مَم کَ گو لَ
کارِکی بیتَه فَن، فاگنَ ر یاخود باخ دَ گَرت ئَم مندَ هارم نیی تَکی
به هَ زیان تَ دایَ کَ به استی پَ وِست دَ کات هَم زانیاریی کی باشت
هَ بهت لَ باری چَ نیی تی گو گرتند و هَم سَلیقَ یَکی زَ ریشْت
هَ بهت، ئینجا دَ توانی چَ ژَکی پَ وِست و رَ بگَرت. به دَ نییایِ ئَم
دوایِ ئَو وئی کَ کارِک و رَگَگان کی باشی به کرابَ، دَ توانین ئَم
نمونَ یَ بچو نین لَ و کارِک ئَدَ بیانی کَ پَیدَ مَن سادَ، لَ گَ
ئَو کارانَدا کَ پَی دَ وِترَ ت ئا ز. دَ توانم وِک نمونَ ی
کارِکانی پاموکیش ئیشارَت به جَ وِ دَ ت بَگ و کو گَگان بدَم کَ
مَمانَ کی کلاسیک تا اَدَ یَک سادَ ی، به مَم مایِ به دَ نَگ، به
تایبَ تی کتَ بی شَ به به راورد لَ گَگان جَ وِ دَ ت بَگ و کو گَگانیدا
ئا زَ، ئَم مَ ش پَ یو ندی به وِ و هَ ی کَ مایِ به دَ نَگ کتَ بَ کی پَست
مَدَ رنَ، کتَ بی شیش وِک پاموک خَی دَ وِ ت هَ ر نَک پَست مَدَ رن
به کَو دادائِستی. لَ بهرِ ئَو لَ و رَگَگانِی کارِکانی پاموکدا
ئَو ندَ هَست به و قورسیدَ ناکَم کَ باسی لَ و دَ کرِت، چونکَ ئَو
گَ شَی تَ وانیندَم دَ زیو تَ و کَ پَ وِست به تَ گَیشتنی کارِکانی
پاموک.

پ6/ سَر تَای کاری و رَگَگان انت به پاموک دَستی پَ کردوو لَ ئَستادا
دَست به هَ ندِک نوسَ ر تر بردو به نمونَ (کام) ئَم گَگان کارِی
به ردِوام دَ بهت و به نیازی به ره مَی نوسَ رانی تریش و رَگَگان ی؟
تَنها لَ پاموکدا دَ وِستیت؟

سامان کَریم / لَ و رَگَگانِی کارِکانی پاموک به ردِوام دَ بم. لَم
بارِ یَ و دَ مَ وِ ت باس لَ دوو چیرَ کی پچوکی ژِیانی تایبَ تی، بواری

وږگه انم بکېم: سږدېمک لږگه ټوږدا کې لې ئیستانبو سرقا هېم لې ژياندا مانو هېم خوښندن بووم لې بواړی موزیکدا، سرقا خوښندوې ټوږدېا تې ټوږاوا بې گشتی، بې تایبې تې تورکی بووم. زېر کات لږگه (دیلېک) ی هاوس ږمدا کې ټو کات خېش وېستم بوو، پېکېو کتېېمان دېخوښندو (دیلېک خوښندېکې باشی کارکې کانی پاموک) لېو ساتاندا کې باسما لې خېاې ټو دېکرد ټوږک بېښو بې سلېمانې بېردېوامې بې کاری سېما، موزیکې فلامنکې بدېن، فږگې پکېش دابم ږرنېن، زېر جار بې دیلېکم دېووت “زېر ئارزوو دېکم لې سلېمانې ژيانکې سادې دېست پېکېن، زیاد لې کارکردنمان لې بواړی موزیک و سېمادا، لې ژورکې پچووکدا، لې ناو فږیېکې ټوږوږدا چا بېښو، بې سېما لېلایېکېش و لې بېر وناکې گې پکې کزدا سرقاې وږگه انې ئېم شاکارانې بم کې بې تورکې دېانخوښنم و، بېلام و پېسېندن. دواې هاتن وېم کتېې “ټوږموونې کانی” کامې گرتې دېست، وږمگه ا. استیېکې هیچ بې نیازی چا پکړدن وږمنې گې ا، بې نیازی چا پکړدنېش دېستم نېکردو و بې وږگه ان. بې سېما بېرم کردېو و دواې ټو و او بوونې هېموو کتېېک، خېم نژیکې سېد یاخود دوو سېد دانې کې پې بکېم، بېرگه کانیان کاغزې ټوږگا و ټوږنگ بېت، لېچېند گېشېکې گې ټوږکې کانی شاری سلېمانیدا بې نمونې بېر دېرکې سېرا، سېه ټوږکې، تووې مېلیک هتد... چېند دانېکې دابنېم لې سېر شېستېکان، هیچ نېبېت گېنچېکان کېمکې تووېشې مېراق بکېم بې ټوږکې کتېېکې هېبگرن بېخوښندو، هېر لې بېر ټو هېشېش بېرگه کانیانم ټوږگا و ټوږنگ دېکرد. (چېرکې یېکېم) دووېم چېرکېم: دواې هاتن وېم بې سلېمانې بې چېند مانگېکې، ټوږکې لې ناوېندی ټوږندېش سېمینارکې هېم تېرې هېم پېا تیکېمدا لې بواړی ستایلی فلامنکېدا، بې سېما تیشکم خستې سېر زېرکې لې بواړکې کانی ژيان. دواې سېمانارکې بې ټوږز هېزار مېجید سېردانې کردم لې کافیتريای ټوږندېش، بې گوچکېمدا چریاندي ووتې “نازانم بېچې تا کې تا سات لې سېمینارکېتدا دانیشتم، گوېم لېگرتیت” دواتر چېهېشتم. (بې دېنیایې تازې هاتېووم و، ټو ټوږشېش بې ټوږز هېزار مېجیدم بېنیو، ناسیووم) پاش سې ټوږ سېردانې ټوږندېشېم کرد، بې ټوږز هېزار مېجید یېکسېر بې جېشوخرېش و هات بې لام هېواې پرسیم، ووتې سامان دېم وېت شتېکت پې بېم “تې دېبېت وږگه بېت”. بېدېنیایې زېرم پېخېشو، لې وېامدا پېم ووت “کې دېبېت من وږناگېم” چونکې ټو کاتې من وږگه انې کتېې ټوږموونېکانم ټو و او کردېو.

جوانې، خېشې ژيان لې وږدایې کې سېرې.

دواوې وږگه انې کارکې کانی پاموکې لېکردم، ئېمېم زېر پېخېشو،

چونکە چەندەها ساڵبوو کارێکانی پاموکم دێخوێندوو بە ئێوێ بتوانم لە ھەموو لایەنێکی تورکیا بگم. دێبوا یێ ئێزموونێکان چاپ ببوایە، لێسەر بێیاری من دوامان خست، ما یێ بێدنگی پاموکم وێرگێ، چاپ بوو، بێ دوایدا ژێ قژسووێرێکێ لێ ماوێیکی کێمدا چاپی یێکێمی تێواو بوو، چاپی دووێمی بێواو بوو، سەمەری یێک لێ سەرمدا، من درێختێکم، ئێستاش کتێبی ئێستانبوێم بێ دێستوویێ کێ گێشتووێم تێ قەناغی کێتایی. لێ ماوێی وێرگێانی کارێکانی پاموکدا چێند جارێک بێسەر ئێزموونێکاندا چووێو تاکو ھەنمانە بارێک کێ ئێتر بێین بێی ئێم کتێبێ دێبێت چاپ بکەت.

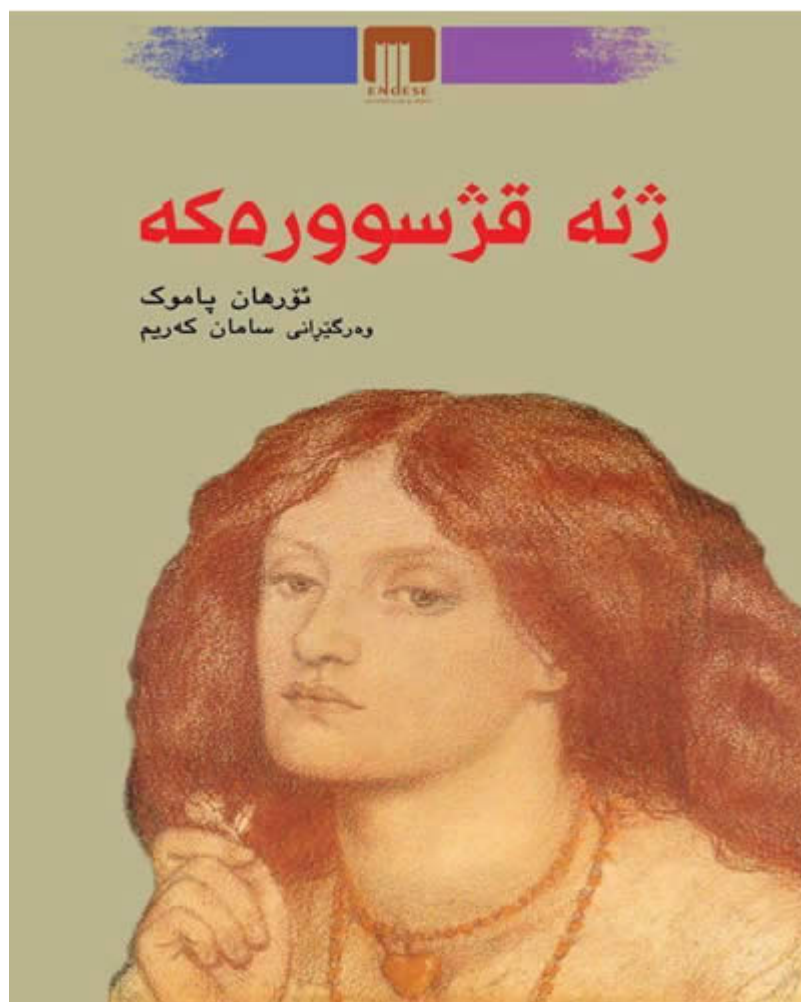
پ7/ دێوترێت "نوسەری ئێستەقینە ئێو یێ کێ خێ لێ نوسینێکانی بچێت" تێ چێند جارێک پاموکت دیوێو لێگێی دانیشتوویت و گەتوگێتان کردو، وێک دێشزانی لێر ئێو خوێنێرێکی زێری ھێی، چ سەرنجێکتان لا دروست بوو لێو دیدارانێتا لێسەر پاموک، ئایا پاموکی ناو ئێمانەکان چ جیاوازی یێکی لێگێ پاموکی ئاسایدا ھێی؟

سامان کێریم / ناموێت پاموک لێ چێند سێ یێکدا کێ بکێو، ئێتێکێکی بێم، چونکە ئێم کارێکی شیوا نابێت. وێک جیاوازی نا، بێم پاموکی ئاسایی پێکھاتوو لێ ھەموو کارێکتێرێکانی ناو کارێکانی، واتێ لێ ھەموو وویێکێو گەتوگێی لێگێدا دێکرت ھەر لێ بواری مێژوو، ھونەر، شانە، سینەما، موزیک، کێمە یێتی ھتد... بێم لێ ھیچ کارێکتێرێکی ناو کارێکانیشی ناچێت!

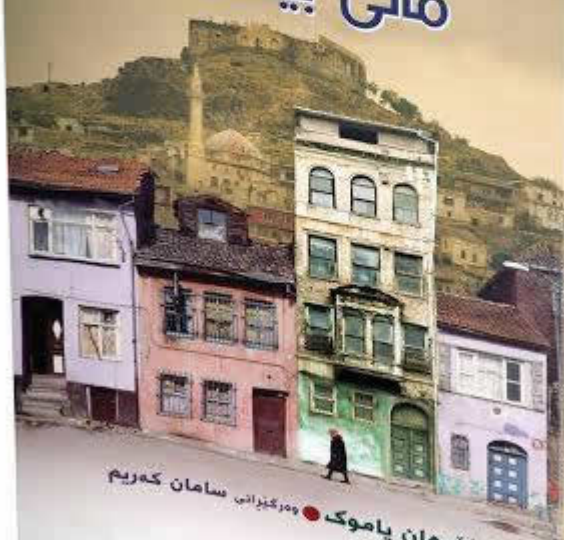
پ8/ پاموک یێکێک لێو نوسەرانێ کێ کێمتر خێ لێ قەرێ پرسی سیاسیێکان دێدات، تێ لێو یێکتر بینانێتا ھیچ دێبارێ پرسی کورد قسێتان نێکرد، بێتایبێت کێ زانی کتێبێکانی بێو کوالیتیی باش وێرگێ دراوێ بێ کوردی و خوێنێرانێکی زێری لێ کوردستان ھێی، ئێو تا چێند ئاگاداری کێشێ کوردو تێنانێت ئێد بیا تی کوردیش، و سەرنجی چێ؟ ھێستی چێ بوو کێ کتێبێکانی خێ بێ کوردی دی؟

سامان کێریم / پێشکێ بێ تێوانینێکی ئێبجێکتیفانێ زێر کورد دێست. ئارزویی لێ بابێتی سیاسی نیی. چێند جارێکیش دوبارێی کردو و ووتی "شانازی دێکێم کێ ئێوێندێ خوێنێرێکی زێری ھێم کارێکانی من ھێم ئێد بیا بێ گشتی ھێی لێ کوردستان، شانازی دێکێم کێ خوێنێری کورد بێ ئێو یێ گۆ بێدات قەبارێ کتێبێکانم دێیانخوێنێو." وێک مندا وێک دێخێبوو کاتێک کتێبێکانم بێ برد، دام دێستی. دوپاتیشی کردو و کێ شێوازی چاپی کتێبێکانی لێلایێن ئێندێش و جوا نتر لێ چاپێ ئینگلیزی، فێنسیپێکانی. دێم وێت

کوټکانی، کتبی ښه، پارچکان لږ دیمو وټو ټو کارانۍ کې هڅه
وړنه ګډه دراون. چا وټو وانی کار نو ګانیشی د ګم به ټو وټو ټو وانی
و ږبګم. پاموک خیشی پښناری چټی سړی و ږګو ټو وانی کار ګانی
به کردم، به خښایو و پښه ندم کرد. لږ ګو ټو مانښدا به دنیایی
دست د ګم به و ږګو ټو وانی به ره می نووسری تریش، به ام ل ټو ستادا
خښان دزانن کې چټو سړقا م لږ ګو ټو وانی کار ګانی پاموکدا.

مالى بىدەنگ

نۆرھان پاموك • ۋەزىرلىكى سامان كەرىم

نۆرھان پاموك مالى بىدەنگ سامان كەرىم

